
Odbor za pravne zadeve

2020/2216(INI)

25.2.2021

MNENJE

Odbora za pravne zadeve

za Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov

o oblikovanju digitalne prihodnosti Evrope: odprava ovir za delovanje
enotnega digitalnega trga in izboljšana uporaba umetne inteligence za evropske
potrošnike
(2020/2216(INI))

Pripravljalnica mnenja (*): Marion Walsmann

(*) Postopek s pridruženim odborom – člen 57 Poslovnika

PA_NonLeg

POBUDE

Odbor za pravne zadeve poziva Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

Splošno

1. priznava, da lahko pravilno delovanje enotnega digitalnega trga in pozitivni učinki rabe umetne inteligence, robotike in sorodnih tehnologij pomembno vplivajo na naše trge in družbo, saj lahko ponujajo možnost za učinkovito reševanje družbenih izzivov, s katerimi se denimo soočamo v času pandemije covida-19; obenem meni, da je treba socialno-ekonomske, pravne in etične posledice skrbno obravnavati v skladu z vrednotami EU in s tem zagotoviti pravno jasnost za potrošnike in podjetja;
2. meni, da je treba mala in srednja podjetja, zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi podpreti pri njihovi digitalni preobrazbi, saj so hrbtenica evropskega gospodarstva in imajo v Evropi pomembno vlogo pri uvajanju novih tehnologij; poziva Komisijo, naj si prizadeva za sorazmeren pristop, na podlagi katerega bi podjetjem omogočili razvoj in inovacije, vključno z vključitvijo posebnih ukrepov za digitalizacijo malih in srednjih ter zagonskih podjetij v prihodnjo zakonodajo, da bi se pred uvedbo zakonodaje opravilo preverjanje ustreznosti za mala in srednja podjetja, upravna bremena in ovire zanje pa bi morali biti čim manjši, med drugim tako, da se upošteva njihov položaj na vseh stopnjah digitalne preobrazbe, razvijejo pravični in učinkoviti standardi, odpravijo nepotrebne pravne ovire za dostop do podatkov ter izboljša čezmejni dostop do digitalnih vsebin, obenem pa se dosegajo temeljni cilji politike;
3. poudarja, da se mala in srednja podjetja na digitalnem trgu soočajo s številnimi izzivi, saj se mnoga ne zavedajo vrednosti podatkov, ki jih ustvarjajo, nimajo potrebnih orodij za njihovo obdelavo in niso ustrezno pripravljena na poslovanje v digitalnem gospodarstvu, ter da mala in srednja podjetja za resničen dostop do pravnega varstva potrebujejo strokovno znanje tako na področju prava kot tehnologije, kar redko in drago; zato poziva Komisijo, naj v strategijo za digitalna znanja in spretnosti vključi spodbujanje pravnega tehnološkega strokovnega znanja v Evropi, poudarja, da je treba povečati naložbe, ter pozdravlja uvedbo novih finančnih instrumentov, namenjenih evropskim podjetjem na področju umetne inteligence, tudi malim in srednjim ter zagonskim podjetjem;
4. poudarja, da se enotni digitalni trg in umetna inteligenca hitro razvijata, zato poudarja, da potrebujemo prožen, sorazmeren in usklajen evropski okvir, ki se bo ustrezno odzival na izzive v prihodnosti; poziva Komisijo, naj pripravi predloge in pobude, ki bodo z ustrezno uravnoteženostjo podpirali inovacije ter zagotavljali varnost in varstvo potrošnikov, tako da ne bo enotnega pristopa in razdrobljenosti enotnega digitalnega trga zaradi različnih nacionalnih pristopov, vključno zaradi nepotrebnih sektorskih ovir na področju umetne inteligence;

Boljša uporaba umetne inteligence za evropske potrošnike

5. poudarja, da je na področju umetne inteligence potreben nov regulativni okvir, ki bo omogočal obravnavanje morebitnih tveganj avtomatiziranega sprejemanja odločitev ter

čim bolj okrepili zaupanje uporabnikov in koristi zanje, obenem pa ščitili interes državljanov EU in zagotavljali ustrezno raven varstva; zato poziva Komisijo, naj predstavi temeljito oceno učinka, v kateri bodo opredeljene pravne vrzeli v veljavni zakonodaji, ter pripravi zanesljiv zakonodajni predlog, ki bo temeljil na tveganju, spodbujal inovacije in bo kos izzivom prihodnosti ter bo osnovan na humanističnem in v človeka usmerjenem pristopu, da bi brez poseganja v veljavno sektorsko zakonodajo zagotovili uporabo umetne inteligence in sisteme avtomatiziranega odločanja, ki bodo osredotočeni na odpravljanje pravnih vrzeli;

6. je trdno prepričan, da sta usklajeni opredelitvi „umetne inteligence“ in „visokega tveganja“, ki bosta kos izzivom prihodnosti, ključni za zagotavljanje pravne jasnosti potrošnikom in podjetjem, tudi v okviru uveljavljanja zahtevkov v zvezi z okvaro ali nesrečo ter v okviru pristopa, ki temelji na tveganju; meni, da bi bilo treba pri tem upoštevati, da lahko te tehnologije kršijo temeljne pravice ter škodujejo ali ogrožajo posameznike ali družbo kot celoto, ter poudarja, da mora imeti človek vselej popoln nadzor nad razvojem, uvajanjem in uporabo aplikacij umetne inteligence z visokim tveganjem;
7. meni, da je pomanjkanje jasnih evropskih pravil za opredelitev odgovornosti v primeru nepravilnega delovanja ali nesreče, ki jo povzročijo aplikacije umetne inteligence, ena od ključnih ovir za izvajanje tehnologij, ki temeljijo na umetni inteligenci, da bi se ta vsesplošno uporabljala, zato je prepričan, da je treba veljavno zakonodajo posodobiti v skladu s tehnološkim razvojem, med drugim z razvojem, ki ga omogoča umetna inteligenca; poziva Komisijo, naj med drugim posodobí direktivo o odgovornosti za proizvode¹, v kateri naj zlasti spremeni ponovno opredeli izraze „proizvod“, „škoda“ in „napaka“ ter preuči možnosti za spremembo pojma „dokaznega bremena“ v skladu s spremenjeno direktivo o splošni varnosti proizvodov² ter predlaga okvir odgovornosti za deležnike na področju umetne inteligence, ki bo temeljila na rezultatih ocene učinkov ob upoštevanju ranljivosti uporabnikov umetne inteligence in potrošnikov, zagotovila njihovo učinkovito zaščito in pravično odškodnino žrtvam v primeru škode ter bo temeljila na deležu nadzora, ki ga ima deležnik nad tveganjem delovanja, pri čemer je treba upoštevati razvojno in uvajalno fazo; poudarja, da bi bilo treba pri posodobitvi zakonodaje upoštevati ustrezna priporočila Evropskega parlamenta;
8. poudarja, da bi morala imeti družba, vključno s potrošniki, koristi od odgovornega razvoja, uvedbe in uporabe umetne inteligence, ki ustvarja koristi za državljane, poslovne priložnosti za podjetja in služi družbi; zato poziva Komisijo, naj jasno opredeli etične norme za razvoj, uvedbo in uporabo umetne inteligence, robotike in sorodne tehnologije, ki dosledno spoštujejo temeljne pravice in zagotavljajo človekovo dostojanstvo, pravičnost, varnost, varnost, preglednost, dobro upravljanje in pravice do varstva potrošnikov; poziva jo tudi, naj pri izvajanju in uveljavljanju etičnih načel tesno sodeluje z državami članicami, oblikuje smernice ter v ta proces vključi državljane in ustrezne deležnike;
9. poudarja, da je za usposabljanje na področju umetne inteligence bistvenega pomena prosti pretok podatkov znotraj delujočega enotnega digitalnega trga v skladu z veljavno

---

¹ UL L 210, 7.8.1985, str. 29.

² UL L 11, 15.1.2002, str. 4.

zakonodajo, kot je splošna uredba o varstvu podatkov³, in da bi ga bilo treba podpreti s trdnim ustreznim pravnim okvirom, ki bo spodbujal zaupanje med podjetji in po potrebi vseboval nediskriminatorna in pravična pogodbeno pravila, ki bodo urejala obstoječo moč ali tržna neravnovesja, potrošnikom zagotavljala prijazen pristop k nadzoru podatkov in dostopu do njih ter omejevala nepotrebno oviranje razpoložljivosti podatkov v skladu z veljavnimi pravili o varstvu podatkov, v ustreznih primerih pa tudi podatkov, ki se ustvarjajo pri opravljanju storitev splošnega pomena v skladu z veljavno zakonodajo EU; pozdravlja zavezo Komisije za vzpostavitev resničnega evropskega enotnega trga za podatke, na katerem se bodo lahko podjetja ustanavljala in širila, inovirala ter konkurirala ali sodelovala pod pravičnimi pogoji;

10. meni, da imajo tehnologije umetne inteligence globalno razsežnost in ustvarjajo priložnosti, in poudarja, da bi morala EU prevzeti vodilno globalno vlogo na področju razvoja umetne inteligence; poziva Komisijo, naj spodbuja dosledno mednarodno sodelovanje s podobno mislečimi državami, da bi skupaj prispevali k ustvarjanju sinergije na področju umetne inteligence med evropskimi subjekti in drugimi večstranskimi forumi ter s tem uskladili prizadevanja in boljše uskladili razvoj umetne inteligence; Komisijo tudi poziva, naj podpre večstranska prizadevanja za razpravo o mednarodnih postopkih standardizacije na ustreznih forumih, da bi usmerjala razvoj, uvajanje in uporabo umetne inteligence; v zvezi s tem je seznanjen z željo po uvedbi globalne strategije za digitalno sodelovanje in čezatlantskega sporazuma o umetni inteligenci;

Delovanje enotnega trga na digitalnem področju

11. poudarja, da bi morali biti državljani kot uporabniki in potrošniki vedno pravočasno in na razumljiv način obveščeni o obstoju algoritemskih sistemov ter da že imajo koristi od strogih pravil o varstvu podatkov, kot sta splošna uredba o varstvu podatkov in direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah⁴; poziva k čim prejšnjem sprejetju trdne uredbe o e-zasebnosti in k učinkovitemu izvrševanju splošne uredbe o varstvu podatkov in njenih načel, vključno s privzeto in vgrajeno zasebnostjo; pozdravlja načrtovane ukrepe, s katerimi želi Komisija opolnomočiti posameznike, da bodo lahko bolje uveljavljali svoje pravice, in spodbujati sisteme s poudarkom na potrošnikih, ki temeljijo na pravičnih in nediskriminatornih praksah, tako da lahko potrošniki nadzorujejo svojo izbiro, saj se dosledno zahteva njihova privolitev, zagotavlja pravica do pojasnil ter po možnosti pravica do uporabe povezane naprave ter vseh njenih funkcij, tudi če si potrošniki premislijo glede delitve podatkov s proizvajalcem naprave ali tretjimi stranmi;
12. poziva Komisijo, naj zagotovi ustrezno obveščenost uporabnikov in potrošnikov ter jasno opredelitev in učinkovito zagotavljanje njihovih pravic, kadar sistemi umetne inteligence proizvode ali storitve prilagodijo potrebam uporabnika in kadar se povezujejo s sistemi avtomatiziranega odločanja ali so vključeni v avtonomne postopke in odločitve, ter da sistemi avtomatiziranega odločanja ne škodujejo potrošnikom ali ne ustvarjajo subjektivnih, nepoštenih, nerazumnih ali nezakonitih pristranskih ali

---

³ UL L 119, 4.5.2016, str. 1.

⁴ UL L 201, 31.7.2002, str. 37.

diskriminativnih rezultatov za potrošnike na enotnem trgu;

13. poudarja, da uporaba algoritmov za samoučenje podjetjem daje celovit vpogled v potrošnikove osebne okoliščine in vedenjske vzorce, na podlagi česar lahko prilagodijo svoje oglaševanje, in poudarja, da je treba v aktu o digitalnih storitvah zagotoviti strogo zaščito pravic uporabnikov, zlasti zato, da se med drugim obvarujeta svoboda izražanja in svoboda opravljanja storitev, uporabnike pa je treba zaščititi tudi pred škodljivimi poslovnimi praksami, ki temeljijo na ciljno usmerjenem oglaševanju brez soglasja ali izkoriščanju podatkov; ponovno poudarja, da morajo biti pogodbeni pogoji pregledni in uporabnikom omogočati, da se lahko ozaveščeno odločijo, ter da je treba opredeliti pogoje za možnost in obseg izmenjave podatkov s tretjimi stranmi;
14. poudarja, da je treba izboljšati preglednost potrošniških pravil spletnih platform in njihovo skladnost z evropskimi standardi varstva potrošnikov ter da je izpostavljenost potrošnikov nevarnim in ponarejenim izdelkom nesprijemljiva; zato poudarja, da je treba za okrepitev enotnega digitalnega trga jasno opredeliti odgovornost na spletnih trgih na podlagi načela sorazmernosti; poudarja, da bi bilo treba v aktu o digitalnih storitvah jasno opredeliti odgovornost platform za gostovanje vsebin za blago, ki se prodaja ali oglašuje na njih, da bi zagotovili varstvo potrošnikov, kar bi bilo treba zagotavljati dosledno, in da bi se upoštevali ustrezni ukrepi za poplačilo škode za trgovce na drobno in potrošnike, med drugim z odpravo pravne vrzeli, v kateri kupci niso dosegli zadovoljstva, do katerega so upravičeni v skladu z zakonom ali pogodbo o dobavi blaga, na primer zaradi nezmožnosti identifikacije primarnega prodajalca (načelo poznavanja lastnih strank – „*know your customer*“); predlaga, naj se razmisli o možnosti, da se od ponudnikov digitalnih storitev iz tretjih držav, ki svoje storitve opravljajo v EU, zahteva vzpostavitev predstavnika v Uniji;
15. poziva Komisijo, naj oceni razvoj in uporabo tehnologij distribuirane knjige transakcij, vključno s tehnologijo blokovne verige, namreč pametnih pogodb na enotnem digitalnem trgu, ter zagotovi smernice in razmisli o oblikovanju ustreznega pravnega okvira, da bi zagotovili pravno varnost za podjetja in potrošnike, zlasti glede zakonitosti, izvrševanja pametnih pogodb v čezmejnih primerih in po potrebi zahtev za overitev;
16. priznava, da obstajajo tržna neravnovesja v zvezi z digitalnimi podjetji, saj bi lahko velike platforme, ki imajo pomembne mrežne učinke, na primer zaradi podatkov, ki jih imajo, svoje poslovne prakse naložile potrošnikom in strankam ter tako dejansko delovale kot „spletni upravitelji“ digitalnega gospodarstva, kar ustvarja znatne ovire in nepošteno konkurenco in nesorazmerno vpliva na mala in srednja podjetja; poziva Komisijo, naj uvede ukrepe za varstvo pravic potrošnikov, zagonskih podjetij ter malih in srednjih podjetij, tako da ponovno vzpostavitvi enake konkurenčne pogoje na notranjem trgu in določi jasne obveznosti glede interoperabilnosti.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	22.2.2021
Izid končnega glasovanja	+: 24 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Manon Aubry, Gunnar Beck, Geoffroy Didier, Pascal Durand, Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Ibán García Del Blanco, Jean-Paul Garraud, Esteban González Pons, Mislav Kolakušić, Gilles Lebreton, Karen Melchior, Jiří Pospíšil, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Ernő Schaller-Baross, Stéphane Séjourné, Raffaele Stancanelli, Marie Toussaint, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Lara Wolters, Javier Zarzalejos
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Andrzej Halicki, Javier Nart, Emil Radev

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE**

24	+
PPE	Geoffroy Didier, Esteban González Pons, Jiří Pospíšil, Ernő Schaller-Baross, Axel Voss, Marion Walsmann, Juan Ignacio Zoido Álvarez
S&D	Ibán García Del Blanco, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Tiemo Wölken, Lara Wolters
RENEW	Pascal Durand, Karen Melchior, Stéphane Séjourné, Adrián Vázquez Lázara
ID	Gunnar Beck, Jean-Paul Garraud, Gilles Lebreton
VERTS/ALE	Marie Toussaint
ECR	Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Raffaele Stancanelli
GUE/NGL	Manon Aubry
NI	Mislav Kolakušić

0	-

0	0

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani